

Sygn. akt XVII AmE 73/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta de Heij - Kaplińska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Katarzyna Dawejnis

po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2015 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z odwołania (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w R. Oddział z siedzibą w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

z udziałem zainteresowanych: T. R. (1) oraz (...) Spółki Akcyjnej Oddział z siedzibą w W.

o wstrzymanie dostaw energii elektrycznej

na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 14 kwietnia 2014 roku Nr (...)

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w R. Oddział z siedzibą w W. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 360,00 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania.

SSO Jolanta de Heij - Kaplińska

XVII AmE 73/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 kwietnia 2014 r., znak (...) Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: Prezes URE) na podstawie art. 8 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 3 i 3a oraz art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm., dalej Pe) w związku z art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267 z późn. zm., dalej k.p.a.) po rozpatrzeniu wniosku T. R. (1) z dnia 23 września 2013 r. w sprawie rozstrzygnięcia przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki sporu dotyczącego nieuzasadnionego wstrzymania w dniu 19 marca 2012 r. przez (...) S.A. Oddział (...) (na zlecenie (...) S.A. Oddział z siedzibą w W., dalej: odpowiednio (...), odwołujący i (...)) dostaw energii elektrycznej do obiektu położonego w miejscowości D. przy ul. (...) stwierdził, iż wstrzymanie dostaw energii elektrycznej przez (...) S.A. Oddział (...) (na zlecenie (...) S.A. Oddział z siedzibą w W.) do obiektu położonego w miejscowości D. przy ul. (...), w dniu 19 marca 2012 r. było nieuzasadnione.

(decyzja, k. 4 – 9)

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 30 kwietnia 2014 roku wywiodła Spółka (...), zaskarżając decyzję w całości i wnosząc o jej uchylenie lub ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i orzeczenie, że wstrzymanie dostaw energii elektrycznej na zlecenie (...) S.A. do obiektu położonego w miejscowości D. przy ul. (...) było uzasadnione.

Zaskarżonej decyzji zarzucono:

1. naruszenie art. 8 Pe oraz art. 28 k.p.a. poprzez orzekanie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na wniosek osoby nie będącej stroną w przedmiocie nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania energii elektrycznej.
2. naruszenie art. 7, 77, 80 k.p.a. – poprzez przyjęcie jako podstawę do wydania decyzji w jej kształcie, iż:
 - na skarżącym spoczywał obowiązek poszukiwania spadkobierców odbiorcy energii oraz obowiązek utrzymania dostaw w oczekiwaniu na zgłoszenie się spadkobierców,a także:
 - poprzez przyjęcie, że brak zaistnienia po stronie odbiorcy przesłanek wskazanych w art. 6 ust 3a Pe stanowi przeszkodę do wstrzymania dostaw w sytuacji wygaśnięcia umowy, a także uznanie istnienia po stronie sprzedawcy obowiązku kontynuowania dostaw energii pomimo braku wniosku o kontynuowanie dostaw wynikającego z braku spadkobierców.
3. błędną wykładnię art. 475 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że śmierć odbiorcy nie prowadzi do wygaśnięcia zobowiązania w zakresie wykonania umowy dostawy energii elektrycznej w sytuacji braku ujawnionych następców prawnych zmarłego.
4. błędne zastosowanie art. 5 k.c. – poprzez przyjęcie, że Skarżący dopuścił się nadużycia prawa.

Uzasadniając pierwszy z podniesionych zarzutów, odwołujący wskazał, iż przyjęcie przez Prezesa URE wniosku o rozstrzygnięcie sprawy złożonego przez T. R. (1) i wydanie na jego podstawie orzeczenia było nieuprawnione, gdyż T. R. (1) nie stanowi strony w rozumieniu art. 8 ust. 1 Pe. W ocenie odwołującego uprawnionym do wniesienia wniosku o rozstrzygnięcie sporu w przedmiocie nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania energii jest jedynie odbiorca w rozumieniu art. 3 pkt 13 Pe, tj. każdy kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym. Jak zaś wskazuje odwołujący T. R. (1) nie był stroną umowy sprzedaży energii elektrycznej i usług przesyłowych, ani też nie jest następcą prawnym A. G., która była dotychczasowym odbiorcą energii elektrycznej – nie jest jej spadkobiercą, uprawnionym z tytułu zapisu, ani też nie uzyskał tych uprawnień z innego tytułu. Przejścia praw i obowiązków zmarłego odbiorcy na odwołującego nie kreuje bowiem fakt bycia właścicielem nieruchomości i ponownego objęcia jej w posiadanie.

Uzasadniając pozostałe zarzuty odwołania zarzutów odwołujący podniósł, iż art. 6 ust. 3 i 3a Pe nie stanowi zamkniętego katalogu przesłanek, na podstawie których możliwe jest rozwiązanie umowy sprzedaży energii elektrycznej, a umowa ta ulega również rozwiązaniu w przypadkach, które są przewidziane w przepisach kodeksu cywilnego. W ocenie odwołującego w niniejszej sprawie na skutek śmierci odbiorcy, nastąpiła następcza niemożność świadczenia rozumiana jako brak możliwości sprzedaży energii dla konkretnej osoby, nie zaś brak możliwości dostarczania energii do konkretnego obiektu, w związku z czym w myśl art. 475 § 1 k.c. umowa wygasła. Odwołującemu nie były bowiem znane osoby będące spadkobiercami odbiorcy, ani też nie zgłosiła się do niego żadna osoba, która w charakterze spadkobiercy chciałaby kontynuować realizację umowy wbrew zaś argumentacji organu następcą prawnym nie jest właściciel nieruchomości, objętej dotychczasową umową. Działanie odwołującego polegające na wstrzymaniu dostawy energii było zgodne z prawem i nie stanowiło nadużycia prawa w rozumieniu art. 5 k.c.. Dodatkowo odwołujący podkreślił, iż faktury za energię elektryczną nie mogły być nadal wystawiane na rzecz zmarłego zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie wystawiania faktur (Dz.U.2013.1485). Odwołujący wskazał również, iż wobec śmierci odbiorcy, nowy dysponent nieruchomości był zobowiązany do złożenia wniosku o zawarcie umowy pomimo obowiązku zawarcia takiej umowy ciążyącym na odwołującym. Odwołujący wskazał ponadto, iż w jego ocenie Prezes URE opuścił się naruszenia art. 7 k.p.a., nie ustalając czy A. G. pozostawiła następców prawnych.

(odwołanie, k. 10 – 14)

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 16 czerwca 2014 r. Prezes URE wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko Prezes URE podniósł, iż T. R. (1) miał prawo wystąpić z wnioskiem o wydanie rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, gdyż jako właściciel obiektu, który był miejscem wykonania umowy zawartej z A. G., miał prawo wstąpić w prawa i obowiązki strony wspomnianej umowy, zwłaszcza iż praktyka ta jest powszechnie stosowana przez przedsiębiorstwa energetyczne. Prezes URE wskazał nadto, iż wstrzymanie dostaw energii elektrycznej do nieruchomości będącej własnością pozwanego było bezprawnym wkroczeniem w sferę praw i obowiązków T. R. (1), gdyż odwołujący zlecił (...) na wniosek osoby trzeciej nie tylko demontaż układu pomiarowego, ale też demontaż przyłącza, co pozbawiło właściciela nieruchomości możliwości zaopatrzenia w energię elektryczną do czasu wybudowania nowego przyłącza.

Prezes URE wskazał w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 7,77,80 k.p.a., iż przedmiotem postępowania administracyjnego nie było wskazanie następców prawnych dotychczasowego odbiorcy, lecz ocena zgodności z prawem postępowania powoda w zakresie wstrzymania dostarczania energii elektrycznej do obiektu.

Prezes URE polemizując z zarzutem odwołującego w zakresie podstaw materialnoprawnych wstrzymania dostaw energii, stwierdził, iż wstrzymanie dostaw energii jest uzasadnione wyłącznie w przypadku gdy wystąpią przesłanki określone w art. 6 ust 3 i 3a Pe.

Prezes URE podkreślił również, iż w niniejszej sprawie nie miała miejsca następcza niemożność świadczenia, gdyż energia pomimo śmierci odbiorcy mogła być nadal dostarczana, a należności z tytułu opłat nieuiszczonych przez zmarłego odbiorcę mogły być zaspokajane z masy spadkowej.

Prezes URE podtrzymał nadto wskazany w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji zarzut nadużycia prawa. W ocenie Prezesa zarzut ten został uprawdopodobniony wyjątkowo szybką reakcją odwołującego na wniosek osoby nieuprawnionej o demontaż układu pomiarowego, która to uniemożliwiła następcom prawnym dotychczasowego odbiorcy zaopatrzenie w energię do czasu wybudowania nowego przyłącza.

(odpowiedź Prezesa URE na odwołanie, k. 35 – 37)

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 29 lipca 2014 zainteresowany T. R. (1) wniósł o odrzucenie odwołania (...), stwierdzenie przez Sąd, że odwołanie powoda nie ma podstaw prawnych, a stan faktyczny przedmiotowej sprawy uzasadnia jedynie odrzucenie odwołania oraz stwierdzenie, że odwołujący w przedmiotowej sprawie nie tylko naruszył art. 7, 77 i 80 k.p.a., art. 8 ust 1 oraz 5 ust 1 Pe oraz art. 475 § 1 k.c. (nie nastąpiła następcza niemożność świadczenia), ale miał współudział w naruszeniu prawa z art. 193, art. 278 § 3 oraz 284 § 3 k.k. przez doprowadzenie do bezprawnego wtargnięcia na nieruchomość i włamanie się osób dokonujących odcięcia dopływu energii elektrycznej, do budynku mieszkalnego będącego własnością zainteresowanego, znajdującego się na działce nr ew., (...) w D., powiat (...), przy ul. (...) (wcześniej ul. (...)), uszkodzenie zamka drzwi wejściowych i kradzież przyłącza; czynności dokonane były bez wiedzy i zgody strony, na wniosek złożony przez osobę nieupoważnioną – M. O..

Uzasadniając swoje stanowisko zainteresowany wskazał, iż podziela stanowisko Prezesa URE przedstawione w sprawie. Zainteresowany podkreślił, iż posiadał status zainteresowanego w niniejszej sprawie, a wiedzą o tym statusie dysponował również odwołujący, gdyż w aktach sprawy posiadanych przez odwołującego znajdowało się postanowienie Sądu Rejonowego w M. z dnia 31 maja 1993 r. potwierdzające, iż budynek jest własnością zainteresowanego. Zainteresowany podniósł także, iż odwołujący nie wykazał przed odcięciem przyłącza żadnej woli realizacji usługi mimo wiedzy, że będzie ona potrzebna, co w ocenie T. R. (1) świadczy o bezprawności działania odwołującego.

(odpowiedź zainteresowanego na odwołanie, k. 52)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Aktem notarialnym z dnia 13 lutego 1993 r. A. G. jako właścicielka nieruchomości zabudowanej położonej w miejscowości D., ul. (...), oznaczonej numerem (...) o powierzchni 0,10 ha nieruchomość tę sprzedała małżonkom T. i K. R.. Przedmiotowa nieruchomość stała się częścią majątku wspólnego małżonków. Nabywcy nieruchomości ustanowili na zakupionej nieruchomości na rzecz A. G. służebność osobistą mieszkania polegającą na prawie bezpłatnego i dożywotniego zamieszkiwania w całym budynku bez ograniczeń.

(dowód: akt notarialny z dnia 13.02.1993 r., Repertorium A, nr (...), k. 63 – 65 akt admin., postanowienie Sądu Rejonowego w M. z dnia 31 maja 1993 roku, Dz. Kw. Nr (...) r. k. 26 – akt admin.)

W dniu 21 maja 2005 r. pomiędzy A. G. a (...) została zawarta umowa sprzedaży energii elektrycznej oraz o świadczenie usług przesyłowych nr (...) do lokalu mieszkalnego położonego w miejscowości D., przy ul. (...). A. G. zawierając wskazaną powyżej umowę wskazała, iż dysponuje prawem własności do lokalu mieszkalnego położonego w miejscowości D., przy ul. (...).

(dowód: umowa sprzedaży energii elektrycznej oraz o świadczenie usług przesyłowych nr (...), k. 55 – 58 akt admin.)

W dniu 13 marca 2012 r. A. G. zmarła.

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu, k. 60 akt admin.)

W dniu 15 marca 2012 roku sąsiadka zmarłej A. G., M. O., złożyła w Biurze (...) w M. wraz z aktem zgonu A. G. wniosek o demontaż przyłącza energii elektrycznej przechodzącego przez jej posesję, doprowadzającego energię elektryczną do posesji A. G. oraz demontaż licznika będącego jej własnością. W tym samym dniu na podstawie wniosku złożonego przez M. O. (...) wystawiła zlecenie demontażu licznika i przyłącza. Przed wystawieniem zlecenia nie sprawdzono stanu prawnego nieruchomości, ani też nie zbadano, czy A. G. posiada następców prawnych.

(dowód : pismo M. O. z dnia 15.03.2012 r., k. 59 akt admin.; zlecenie (...) z dnia 15.03.2012 r., k. 21 akt admin.; pismo (...) dat. na 13.10.2013 r., k. 19 – 20 akt admin., pismo (...) dat. na 16.12.2013 r., k. 52 – 54 akt admin.; pismo (...) dat. na 28.01.2014 r., k. 93 – 94 akt admin.)

Zlecenie wystawione w dniu 15 marca 2012 roku zostało wykonane przez pracowników (...) w dniu 19 marca 2012 roku. Demontaż licznika został przeprowadzony w obecności M. O., która umożliwiła dostęp do licznika i fakt jego demontażu potwierdziła podpisem na dokumencie zlecenia.

(dowód: zlecenie (...) z dnia 15.03.2012 r., k. 21 akt admin.; pismo (...) dat. na 16.12.2013 r., k. 52 – 54 akt admin., pismo (...) dat. na 3.07.2013 r., k.72 akt admin.)

Pismem z dnia 23 września 2013 roku T. R. (1) na podstawie art. 221 i 231 k.p.a w zw. z art. 5a ust. 1 Pe złożył skargę do Prezesa URE na działania (...). Przyczyną złożenia powyższej skargi było wydanie przez (...) na podstawie wniosku osoby nieuprawnionej bezprawnego zlecenia na podstawie którego nastąpiło włamanie do budynku stanowiącego własność T. R. (1) i odcięcie dopływu energii elektrycznej przez pracowników (...).

(dowód: skarga T. R. (1) z dnia 23.09.2013 r., k. 1 akt admin.)

T. R. (1) wezwany przez Prezesa URE do sprecyzowania żądania złożonej skargi, w piśmie z dnia 21 października 2013 roku podał, iż przedmiotem skargi jest bezpodstawne wydanie zlecenia, na podstawie którego nastąpiło odcięcie dopływu energii elektrycznej do budynku, który jest własnością T. R. (1) przez pracowników (...), na wniosek osoby nieupoważnionej, bez uprzedniego kontaktu z wnioskodawcą.

(dowód: pismo T. R. (1) z dnia 21.10.2013 r., k. 8 akt admin.)

W dniu 30 września 2013 r. zostało wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie rozstrzygnięcia przez Prezesa URE sporu dotyczącego nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania energii do obiektu położonego w miejscowości D. przy ul. (...). Pismem z dnia 29 października 2013 roku Prezes URE zawiadomił (...) i T. R. (1) o wszczęciu postępowania administracyjnego oraz wezwał (...) do szczegółowego ustosunkowania się do przedmiotowego wniosku i T. R. (1) do złożenia ewentualnych dowodów na poparcie złożonego wniosku.

(dowód: zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego nr (...), k. 10-12 akt admin.)

(...) w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania pismami z dnia 13 października 2013 r., 16 grudnia 2013 r., 28 stycznia 2014 r. oraz 26 marca 2014 r. przedstawił swoje stanowisko, złożył wyjaśnienia i przesłał wymagane dokumenty.

(dowód: pismo (...) z dnia 13.10.2013 r., k. 19 – 20 akt admin.; pismo (...) z dnia 16.12.2013 r., k. 52 – 54; pismo (...) z dnia 28.01.2014 r. k. 93 – 94 akt admin.; pismo (...) z dnia 26.03.2014 r. k. 122 – 124 akt admin.).

Wraz z pismem z dnia 20 listopada 2013 r. T. R. (1) złożył dodatkowe dokumenty stanowiące dowody na poparcie złożonego wniosku.

(dowód: pismo T. R. (1) z dnia 20.11.2013 r. wraz z załącznikami, k. 24 – 36 akt admin.)

W dniu 14 kwietnia 2014 roku Prezes URE wydał zaskarżoną decyzję.

Powyżej opisany stan faktyczny został ustalony przez Sąd w oparciu o ww. dowody, których wiarygodność i moc dowodowa nie budziły zastrzeżeń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 8 ust 1 Pe w sprawach spornych dotyczących odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, umowy o świadczenie usług transportu gazu ziemnego, umowy o świadczenie usługi magazynowania paliw gazowych, umowy, o której mowa w art. 4c ust. 3 Pe, umowy o świadczenie usługi skraplania gazu ziemnego oraz umowy kompleksowej, a także w przypadku nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania paliw gazowych lub energii rozstrzyga Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, na wniosek strony.

Przed 1 lipca 2007 r. działalność w zakresie obrotu (sprzedaż energii) i dystrybucji (dostarczanie energii elektrycznej do odbiorcy) realizowana była przez jedno i to samo przedsiębiorstwo energetyczne. Po 1 lipca 2007 r. przedsiębiorstwa obrotu są odrębnymi podmiotami od przedsiębiorstw dystrybucyjnych, mają osobny przedmiot działalności gospodarczej i prowadzą działalność na innych segmentach i szczeblach rynku energii. W konsekwencji wydzielenia przedsiębiorstw obrotu ze struktury zintegrowanych przedsiębiorstw sieciowo-handlowych energia elektryczna dostarczana jest odbiorcom przy zastosowaniu następujących wariantów umownych: 1) odbiorca energii ma podpisaną umowę sprzedaży energii z przedsiębiorstwem obrotu oraz odrębną umowę przesyłu lub dystrybucji energii z przedsiębiorstwem dystrybucyjnym, do którego sieci przyłączony jest odbiorca; 2) odbiorca energii ma podpisaną umowę kompleksową z przedsiębiorstwem obrotu, w której są zawarte postanowienia odnoszące się do samej sprzedaży energii oraz jej przesyłu i dystrybucji. Przedsiębiorstwo obrotu zawiera umowę przesyłu lub dystrybucji z przedsiębiorstwem dystrybucyjnym, do którego sieci odbiorca jest przyłączony.

W niniejszej sprawie pomiędzy zmarłą A. G. a Zakładem (...) SA w dniu 21 maja 2005 r. została zawarta umowa sprzedaży energii elektrycznej oraz o świadczenie usług przesyłowych stanowiąca tzw. umowę kompleksową. Bezsporne było, że (...) SA była podmiotem sprzedającym energię na podstawie umowy i jest następcą prawnym

Zakładu (...) SA (pełna nazwa (...) SA, który został przejęty przez (...) SA na podstawie art. 492 §1 pkt 1 k.s.h.). Natomiast (...) SA jest przedsiębiorstwem dystrybucyjnym.

W dacie zawierania umowy, obowiązywał art. 5 ust. 3 Pe przewidujący, że dostarczanie paliw gazowych lub energii może odbywać się na podstawie umowy zawierającej postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji tych paliw lub energii, zwanej dalej "umową kompleksową"; umowa kompleksowa dotycząca dostarczania paliw gazowych może zawierać także postanowienia umowy o świadczenie usług magazynowania tych paliw, a w przypadku ciepła, jeżeli jest ono kupowane od innych przedsiębiorstw energetycznych, powinna także określać warunki stosowania cen i stawek opłat obowiązujących w tych przedsiębiorstwach. Redakcja tego przepisu nie uległa zmianie do chwili wydawania decyzji przez Prezesa URE. Z powyższego wynika, iż zakwalifikowanie umowy kompleksowej do kategorii umów czy to nazwanych, czy też nienazwanych jest kwestią dyskusyjną. Dyskusyjne jest bowiem, czy umowa ta stanowi tylko niejako mechaniczne połączenie kilku umów (w takim przypadku można by ją pominąć przy analizie umów nienazwanych), czy też może być uznana za umowę stanowiącą swego rodzaju odrębną całość wykazującą na tyle swoiste cechy, iż można by ją zaliczyć do kategorii umów nienazwanych (tak W. Katner, System Prawa Prywatnego Tom 9, Prawo zobowiązań-umowy nienazwane, 2015, Legalis). Niemniej jednak charakter tej umowy nie ma związku z osobistymi przymiotami odbiorcy. W związku z tym, skoro spadek stanowi ogół majątkowych praw i obowiązków zmarłego (art. 922 §1 k.c.), to do spadku należą w zasadzie prawa i obowiązki obligacyjne (wierzytelności i długi) mające charakter cywilnoprawny. Przyjmuje się, że tylko niektóre umowy, jak o dzieło albo zlecenie mogą ulec wygaśnięciu (art. 645 §1 k.c., 748 k.c.). Niejako warunkiem są osobiste przymioty związane z osobą zmarłego. Taka zasada nie działa w przypadku innych umów. Zobowiązanie z tytułu umowy kompleksowej, którego treść nie ma związku z osobistymi przy przymiotami umowy staje się zatem częścią masy spadkowej. Skutkiem powyższego jest zaś uznanie, iż w prawa i obowiązki zmarłego nabywcy wchodzi jego następca prawny a stosunek prawny podlega kontynuacji.

W kontekście powyższych rozważań uznać należy, iż zarzut braku legitymacji T. R. (1) do złożenia przedmiotowego wniosku oraz argumentacja wskazująca na zasadność wstrzymania dostaw energii elektrycznej nie zasługują na uwzględnienie.

Jak przyjmuje się w orzecznictwie, stronami postępowania o nieuzasadnione wstrzymanie dostarczania paliw gazowych lub energii elektrycznej są strony umowy sprzedaży paliw gazowych lub energii oraz umowy o świadczenie usług przesyłowych – odbiorca, przedsiębiorstwo obrotu i przedsiębiorstwo dystrybucyjne, a w przypadku zawarcia umowy kompleksowej: tj. obejmującej łącznie usługi sprzedaży i przesyłowe – strony tej umowy tj. odbiorca i przedsiębiorstwo obrotu. Takie określenie stron postępowania o wstrzymanie dostarczania energii elektrycznej dotyczy jednak wyłącznie sytuacji, w których podstawę faktyczną wstrzymania paliw gazowych i energii elektrycznej stanowiły zaległości w płatności wynikające z zawartej umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.04.2013 r., III SK 26/12, Legalis nr 684172). W przypadku zaś gdy wstrzymanie paliw gazowych i energii elektrycznej nie nastąpiło w związku ze zwłoką w uiszczaniu należności za energię elektryczną (art. 6 ust 3 a Pe w brzmieniu obowiązującym przed dniem 11 września 2013 roku), bądź też z innymi przyczynami pozostającymi w bezpośrednim związku z powstałym pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a odbiorcą stosunkiem obligacyjnym (art. 6 ust 3 pkt 1 Pe i 6a ust 3 Pe) status strony tego postępowania, wobec braku wyraźnej regulacji w ustawie Prawo energetyczne, ustalać należy na podstawie ogólnej regulacji zawartej w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego. Stroną postępowania o nieuzasadnione wstrzymanie dostarczania paliw energetycznych w pozostałych przypadkach będzie stosownie do treści art. 28 k.p.a., każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie lub każdy, kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek. Podkreślić bowiem należy, iż przyjęcie koncepcji, iż do złożenia wniosku w trybie art. 8 ust. 1 Pe jest uprawniona wyłącznie osoba, która jest odbiorcą w rozumieniu art. 3 pkt 13 Pe, tj. każdy, kto pobiera energię elektryczną na mocy umowy z przedsiębiorstwem energetycznym wyłączałoby w istocie możliwość wystąpienia z takim wnioskiem, w sytuacji gdy odbiorca, który był stroną umowy zmarł lub w przypadku osób prawnych – w inny sposób zakończył swój byt prawny, jednocześnie prowadząc do naruszenia interesów osób faktycznie korzystających z dostaw energii elektrycznej. Nie jest bowiem wykluczone, iż do korzystania

z energii pomimo śmierci odbiorcy będą uprawnione inne osoby, które w razie wstrzymania dostaw energii winny dysponować odpowiednimi środkami prawnymi.

W przedmiotowej sprawie przyczyną wstrzymania dostarczania energii elektrycznej do nieruchomości położonej w miejscowości D., przy ul. (...) była bowiem śmierć odbiorcy energii elektrycznej, nie zaś żadna z przyczyn określonych w art. 6 ust. 3 pkt 1 i ust 3a Pe oraz art. 6a ust 3 Pe.

Kompetencja Prezesa URE do rozstrzygnięcia sporów określona jest art. 8 ust. 1 Pe i sprowadza się do oceny, czy przedsiębiorstwo energetyczne naruszyło wykonanie swego obowiązku publiczno-prawnego. W ustawie Prawo Energetyczne, w brzmieniu obowiązującym w analizowanym okresie (19.03.2013 r.), określono w sposób enumeratywny przesłanki i tryb wstrzymania dostarczania energii elektrycznej. Podstawy do wstrzymania dostarczania energii wskazano w art. 6 ust. 3 oraz art. 6 ust. 3a Pe.

Ustawodawca dopuścił możliwość wstrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne dostaw energii elektrycznej w następujących przypadkach:

- gdy stan instalacji odbiorcy stwarzał bezpośrednie zagrożenie dla życia zdrowia lub środowiska (art. 6 ust. 3 pkt 1 Pe w brzmieniu od 3.03.2005 r. do 11.09.2013 r.)
- nastąpił nielegalny pobór energii elektrycznej (art. 6 ust. 3 pkt 2 Pe w brzmieniu od 3.03.2005 r. do 11.09.2013 r.)
- odbiorca zwlekał z zapłatą za pobraną energię elektryczną, co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności (art. 6 ust. 3a Pe w brzmieniu od 3.03.2005 r. do 11.09.2013 r.)
- odbiorca nie wyraził zgody na zainstalowanie przedpłatowego układu pomiarowo – rozliczeniowego w szczególnych okolicznościach, o których mowa w art. 6a ust 1 Pe (art. 6a ust. 1 Pe)

Wskazany powyżej katalog przesłanek uzasadniających wstrzymanie dostarczania energii elektrycznej jest zamknięty. Nie jest dopuszczalne wywodzenie nowych przesłanek uzasadniających wstrzymanie dostarczania energii w drodze wykładni rozszerzającej poszczególnych przesłanek, ani też kreowanie nowych przesłanek w tym zakresie. Działanie takie ingerowałoby w sposób nieuprawniony w sferę praw i obowiązków odbiorców energii elektrycznej.

Przepis art. 6 ust. 3 oraz 3a Pe wskazuje oprócz przesłanek uprawniających do wstrzymania dostarczania energii także podmiot, który może wstrzymać dostarczanie energii. Wstrzymać dostarczanie energii może przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w art. 6 ust. 1 Prawa energetycznego, a zatem przedsiębiorstwo, które zajmuje się przesyłaniem lub dystrybucją energii (przedsiębiorstwo dystrybucyjne). W przedmiotowej sprawie przedsiębiorstwo dystrybucyjne (...) dokonała wstrzymania energii na wniosek (...) SA. (...) była zatem wyłącznym wykonawcą zlecenia (...) SA i dokonała czynności faktycznych mających na celu wstrzymanie dopływu energii elektrycznej do budynku. Podmiotem odpowiedzialnym za decyzję o wstrzymaniu dopływu energii elektrycznej była zaś spółka (...), która z racji pozostawiania stroną umowy kompleksowej zawartej z A. G., winna dokonać weryfikacji, czy zaistniały podstawy do wstrzymania dostaw energii elektrycznej na podstawie art. 6 Pe. Wobec powyższego w przedmiotowym przypadku za strony sporu o wstrzymanie energii elektrycznej należało uznać zarówno przedsiębiorstwo obrotu, zlecające wstrzymanie dostaw energii elektrycznej, jak i przedsiębiorstwo dystrybucyjne zlecenie to wykonujące oraz osoba, której interes prawny, został naruszony poprzez dokonane wstrzymanie.

(...) SA uprawnienie do wstrzymania dostarczania energii wywodziła z faktu śmierci A. G., która była odbiorcą energii elektrycznej w rozumieniu art. 3 pkt 13 Pe. W ocenie przedsiębiorcy zgon strony kompleksowej umowy o sprzedaż i usługi przesyłowej wywołał następczą niemożność świadczenia, a w jej rezultacie wygaśnięcie umowy na podstawie art. 475 § 1 k.c.. Zgodnie zaś z koncepcją przyjętą przez odwołującego skutkiem wygaśnięcia umowy było powstanie

po stronie przedsiębiorcy konieczności wstrzymania dostarczania energii elektrycznej na podstawie jednostronnej czynności prawnej.

Przesłanki kwalifikacji wstrzymania dostaw energii jako zasadnego albo niezasadnego wynikają z art. 6 Pe, a nie z art. 475 § 1 k.c. Ten drugi przepis ma znaczenie dla realizacji zobowiązań prywatno-prawnych a nie publiczno-prawnych. W sporze następuje ocena, czy zaistniały przesłanki wstrzymania dostaw określone prawem energetycznym, a nie związane z trwałością stosunku prawnego. Art. 6 Pe dopuszcza bowiem ingerencję przedsiębiorstwa w energetycznego w sferę praw i obowiązków odbiorców energii elektrycznej i innych osób z niej korzystających na podstawie okoliczności mających charakter publicznoprawny, tj. takich, które są niepożądane na rynku obrotu energią elektryczną i stwarzają zagrożenie dla innych odbiorców energii, nie zaś okoliczności, które są bezpośrednio związane z istotą stosunku prawnego łączącego strony. Odwołujący w toku postępowania nie wykazał, iż w niniejszej sprawie wystąpiła którakolwiek z przesłanek wstrzymania dostaw energii elektrycznej opisanych w art. 6 Pe, powołując się jedynie na przyczyny dotyczące bezpośrednio stosunku umownego. Z racji powyższego, mając na względzie fakt iż żadna z okoliczności wymienionych w art. 6 Pe nie wystąpiła, wstrzymanie dostaw energii elektrycznej należało uznać w rozpoznawanym przypadku za nieuzasadnione.

Na marginesie podkreślić należy, iż nawet w przypadku uznania, iż okoliczności związane z trwałością stosunku prawnego uzasadniają wstrzymanie energii elektrycznej brak byłoby podstaw do uwzględnienia odwołania w niniejszej sprawie.

Zauważyć bowiem należy, iż wbrew twierdzeniom odwołującego umowa kompleksowa nie wygasła wraz z chwilą śmierci odbiorcy A. G.. Zgodnie z art. 475 §1 k.c. jeżeli świadczenie stało się niemożliwe skutkiem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi, zobowiązanie wygasa. Skutek ten powstaje jednak wyłącznie jeżeli brak możliwości spełnienia świadczenia ma charakter obiektywny – świadczenia nie może spełnić nie tylko dłużnik, ale również żaden inny podmiot, a stan ten jest trwały i nieodwracalny. Z powyższego wynika, że wygaśnięciu na mocy wyżej wskazanego przepisu podlegają takie zobowiązania, w przypadku których brak możliwości spełnienia świadczenia przez dłużnika całkowicie uniemożliwia wykonanie zobowiązania. Zobowiązaniami tego typu są przede wszystkim tak zwane stosunki obligacyjne o charakterze ściśle osobistym, tj. takie, które zostać wykonane wyłącznie poprzez świadczenie na rzecz ściśle określonego dłużnika lub też służą zaspokojeniu interesu indywidualnego dłużnika. Zobowiązanie wygaśnie też w sytuacji, gdy zobowiązanie nie będzie miało osobistego charakteru, jednak nie będzie mogło zostać wykonane przez inne podmioty, a niewykonalność ta będzie miała charakter trwały.

W ocenie Sądu Okręgowego umowa kompleksowa sprzedaży energii elektrycznej oraz o świadczenie usług przesyłowych nie ma charakteru osobistego. Jak bowiem wskazano powyżej, zobowiązanie to stało się częścią masy spadkowej, co oznacza, iż w prawa i obowiązki zmarłej A. G. weszli jej ewentualni następcy prawni. W związku z powyższym ewentualne wygaśnięcie umowy nastąpiłoby dopiero w momencie stwierdzenia, iż A. G. nie pozostawiła następców prawnych. Dopiero bowiem wówczas doszłoby do następczej niemożliwości świadczenia w rozumieniu art. 475 § 1 k.c.. W przedmiotowym przypadku natomiast nie dokonano sprawdzenia, czy A. G. pozostawiła po sobie następców prawnych, dlatego też brak było podstaw do uznania, iż doszło do wygaśnięcia stosunku obligacyjnego wynikającego z umowy kompleksowej. Sprawdzenia tej kwestii nie dokonała bowiem (...), która była zobowiązana do zweryfikowania okoliczności faktycznych będących podstawą ewentualnego wstrzymania dostaw energii elektrycznej, z uwagi na fakt pozostawania stroną umowy kompleksowej. Nie może bowiem zostać uznane za poczynienie jakichkolwiek ustaleń w zakresie następstwa prawnego po zmarłym odbiorcy, wyłącznie uzyskanie od osoby zgłaszającej zgon zapewnienia, że zmarły odbiorca nie pozostawił po sobie spadkobierców. W tym kontekście śmierć odbiorcy, przy zachowaniu technicznej możliwości wykonywania usługi do danego obiektu nie skutkuje automatycznie wygaśnięciem umowy.

Reasumując uznać należy, iż w przedmiotowym przypadku nie zachodziła żadna z podstaw do wstrzymania dostaw energii elektrycznej wskazanych w ustawie Prawo energetyczne. Odwołujący nie wykazał bowiem, iż w rozpoznawanej sprawie została spełniona którakolwiek z ustawowych przesłanek wstrzymania dostarczania energii elektrycznej, szczególnie wobec faktu, iż zobowiązanie z tytułu umowy kompleksowej nie wygasło i nie było podstaw do przyjęcia,

iż jest ono niewykonywane w sposób właściwy, zwłaszcza wobec krótkiego okresu czasu, jaki upłynął od momentu śmierci odbiorcy do zgłoszenia tego faktu odwołującemu. Podstawy takiej nie kreowałoby również ewentualne stwierdzenie wygaśnięcia umowy, gdyż dopiero po przeprowadzeniu kontroli i stwierdzeniu nielegalnego poboru energii przedsiębiorstwo energetyczne byłoby uprawnione do podjęcia działań w zakresie wstrzymania energii elektrycznej.

Sąd odstąpił od oceny podniesionego przez odwołującego braku nadużycia prawa, przedmiotem niniejszego postępowania nie była bowiem ocena działań odwołującego i ewentualnych skutków tego działania dla zainteresowanego T. R. (1). Zarzut naruszenia był bowiem podniesiony przez organ w uzasadnieniu decyzji ubocznie i nie miał wpływu na ocenę zasadności wstrzymania dostarczania energii elektrycznej w realiach przedmiotowej sprawy, a może jedynie mieć wpływ na zakres ewentualnej odpowiedzialności odszkodowawczej odwołującego wobec T. R. (1). Zainteresowany T. R. (1) może bowiem dochodzić roszczeń z tytułu wstrzymania dostarczania energii do jego nieruchomości poprzez ewentualne poniesienie kosztów występując z powództwem o odszkodowanie do właściwego sądu powszechnego. Podobnie ewentualne pociągnięcie osób uczestniczących w demontażu przyłącza do odpowiedzialności karnej wymaga zgłoszenia wniosku w odpowiednim trybie do właściwych organów ścigania. Kwestie odpowiedzialności karnej i cywilnej M. O. oraz pracowników (...) pozostają poza kognicją tutejszego Sądu.

Mając powyższe na uwadze, na zasadzie art. 479⁵³ § 1 k.p.c., odwołanie podlegało oddaleniu.

Na zasadzie art. 98 k.p.c. zasądzono koszty sądowe na rzecz Prezesa URE obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 360 zł, ustalone na podstawie § 14 ust. 3 pkt 3 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. ws. opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013 r., nr 490 j.t.).

SSO Jolanta de Heij - Kaplińska